

KUHA-PROJEKTI

Petri Lamminaho

Ville Muittari

Kati Mäki-Kuutti

Juho Tamminen

Käytettävyys raportti

12.4.200505

1 Käytettävyys analyysi

11.4.5 sovellusprojektit osallistuivat käytettävyyspäivään. KUHA-ryhmän tehtävänä oli käytettävyys testata Jippiin sivuja (www.jippii.fi). Koekäyttäjänä toimi Juho Tamminen. Käyttäjä tarkasteli sivustoa Internet Explorer 5.5.-selaimella.

Intuitiivisia huomioita:

Ensimmäiseksi aukeaa Macromedia Flash playerin latausikkuna. Ladataan macromedian flash player. Sitten kaiken päälle rävähtää huulet, jotka kuitenkin katoaa ennen kuin ehtii lukea, mikä sen sisältö on.

Ensivaikutelmia:

Juho (käyttäjä): Säikähdin huulia.

1.1 Tehtävä yksi: Lähetä postikortti

Käyttäjä ei löydä oikeaa paikkaa lähettää kortti. Sivusto on sekava, mainokset ja flash häiritsevät. Navigointivalikoista ei löydy. Myöhemmin e-kortit löytyvät, avautuu pieni tyhjä pop up ikkuna, jossa ei näy mitään.

Kortin lomake on epäselvä, ei ole mitään korttia valittuna, vaan ensin pitäisi kirjoittaa se kortti. VÄÄRÄ järjestys!!! Kenttiin ei voi kirjoittaa ääkkösiä. Virhe ilmoitus on huono! Täytyy painaa back-nappia, ei ole mitään takaisin –nappia. Tiedot kuitenkin säilyivät, eli hyvä se. Ääkköset eivät edelleenkään toimi. Käyttäjä muistaa kaataneensa kahvia näppäimistöön, joten sittenkään ääkkösissä ei ollut käyttöliittymän puolelta vikaa. Käyttäjä ei löydä mieleistään syntymäpäiväkorttia

Huomio: Kategorioiden lukeminen on vaikeaa, eikä lista ole aakkosjärjestyksessä.

Kun valitsee kategorian, tiedot katoavat. Tämä on kuitenkin tietojen täyttämisen jälkeinen tapahtuma, eli ei mitään järkeä. Käyttäjä joutuu joka tapauksessa kirjoittamaan viestin kahdesti. Tabulaattorilla kulkeminen ei ole järkevää, eikä mene oikeassa järjestyksessä.

Lähtäminen kestää, mitään ei näy. Valkoinen ruutu tuli ja mitään ei tapahdu. Selaimessa lukee done. Ei kerrota, lähtikö viesti. Käyttäjä lähettää postin uudelleen. Ei ole varma, lähtikö se.

Käyttäjä: Ehkä se nyt meni. Backilla täytyy mennä takaisin. Valkoisesta ruudusta.

1.2 Tehtävä 2: Kill Bill soittoääni

Käyttäjä ei ole varma, onko samalla sivustolla enää, koska valikot ovat muuttuneet. Käyttäjää häiritsee siveetön materiaali. Käyttäjä käyttää soittoäänien hakua. Hakutulokset eivät vastaa hakusanaa. Järjestys ei tyydytä käyttäjän tarpeita. Käyttäjä on hämmentynyt. Hän ei tiedä soittoäänien hintaa: sivu on laiton! Käyttäjä ei halua lähettää soittoääntä. Käyttäjä alkaa etsiä hintaa. Soittoäänien kohdalta klikkaamalla se ilmestyy, joten käyttäjä on tyytyväinen arvattessaan oikein, mistä pitää klikata. Ohjeet ovat ristiriidassa keskenään. Popupissa on eri ohjeet kuin varsinaisella sivulla. Vasemmassa yläkulmassa olevaa logoa painamalla palattiin sivustolle seuraavaa tehtävää varten.

1.3 Tehtävä kolme: Uutisen lähettäminen kaverille

Käyttäjä menee kotimaan uutisiin yhdellä napin painalluksella. Käyttäjä on oppinut käyttämistä jo jonkin verran. Käyttäjä löytää linkin, 'Lähetä kaverille'. Nyt avautuu ikkuna, joka kertoo, että saunalahti.fi-sivulla voi lähettää uutisen kaverille. Mutta eikös tämän pitänyt olla jippii.fi? Käyttäjä on edelleen hämmentynyt ja oudoksuu menettelyä, mutta täyttää kuitenkin lomakkeen, joka on alla.

Lähettäminen oli helppoa, mutta laheta.php pyörittää ja tulee valkoinen sivu TAAS. Ei tiedetä, onko lähtenyt. Käyttäjä on kätevä tietotekniikan opiskelija, joten hän katsoo sourcea. Se on tyhjä. Käyttäjän kommentti: Uskomatonta! Käyttäjä kilauttaa kaverille, saitko postikortin ja uutisen. Noin viiden minuutin päästä, postikortti ja uutiset eivät ole tulleet vielä. Taas mennään backilla taaksepäin. Mistään ei voi päätellä, missä ollaan menossa.

1.4 Tehtävä neljä: Onko jyväskylässä vapaita vuokra-asuntoja

Kommentti: Sivulla on miljoona erilaista valikkoa.

Käyttäjä avaa sivun, jonka valikot muuttuvat täysin verrattuna edelliseen. Käyttäjä klikkaa asunnot, vuokraus ja kaupunki: siis kolme klikkausta. Sitten tulee lähetä nappi (ei esim. hae, niin kuin pitäisi olla) Kaksi samanlaista asuntoa löytyy.

Käyttäjä palaa takaisin ja haku on hävinnyt. Uudestaan täytyy klikata kolme kertaa plus lähetä. Sama asunto kahteen kertaan löytyy taas.

1.5 Tehtävä viisi: Leffa-arvostelu

Jatketaan asuntohaku sivulta. Leffa-arvosteluihin liittyvää linkkiä ei löydy. Palataan etusivulle (ei kotisivulle). Käyttäjä ei osaa löytää oikeaa valikkoa. Sen sijaan horoskooppivalikko avautuu erään valintalistan alle. Käyttäjää jää vaivaamaan, mikä horoskooppi on Härän ja Kalojen välissä.

Linkki on nimellä mesta, josta aukeaa pudotusvalikko Sieltä löytyy leffa-arvostelut. Käyttäjä on poistunut Jippiin sivuilta. Käyttäjä menee sivulle, joka on samanlainen kuin Jippiin sivu, mutta URL on muuttunut ja logo ei ole enää samassa paikassa. Kommentti: edellisellä sivulla oli jossakin mainoksessa Tom Crisen kuva, josta olisi voinut hakea leffa-arvosteluja. Back-napilla mentäessä, se ei kuitenkaan ole siellä enää.

Nyt kuitenkin leffa-arvostelussa ei ole mitään hakua, Isolla lukee vaan 'Be cool'. Listasta, jossa on n. 30 arvostelua, jossakin satunnaisessa kohdassa aikajärjestyksessä, löytyy Juoksuhaudantie. Löytyi. Lopulta. Sattumalta.

Kommentti: Kaikki palikat ovat omia kokonaisuuksiaan. Ei mitään selkeitä linjauksia.

2 Osa 2: Asiantuntija-arviointi

Pohditaan sivuston toteutumista Nielsenin heuristiikkojen kautta. Apuna käytetään Anne Pirisen käytettävyyspäivän materiaalia.

2.1 Näkyvyys

- Ei toteutunut juuri lainkaan
- Ei tietoa järjestelmän toiminnasta, kun lähetetään
- Kuitenkin koko ajan vilkkuu ja välkky, joten ollaan toiminnassa pääsivulla
- Ei voi tietää, onko palvelu vastaanottanut syötettä, mitenkään...
- Ei mitään tietoa siitä, missä ollaan menossa. Edes siitä, ollaanko enää jippiin sivulla
- On yksi navigointipalkki, joka seuraa kaikkialle, täysin aiheeseen liittymänä
- Millään tavalla ei kerrota, mikä jippii on. Ei tiedetä, mikä on saunalahden ja jippiin yhteys.
- Kun mentiin elokuvapuolelle, hävisi logo, jolla pääsi takaisin etusivulle
- Jos oli tekemässä jotakin, ja halusi tehdä seuraavaa, niin joutui palaamaan etusivulle
- Valikkoja on niin paljon, että on vaikea löytää ja muistaa, missä mitäkin on
- Osa valikoista menee päällekkäin
- Satunnaisesti valikkoja ilmenee ja poistuu, riippuen muusta navigoinnista. Valikoilla ei ole aina yhteyttä
- Mihin voin mennä seuraavaksi riippuu sattumanvaraisesti siitä, missä kohtaa olet menossa

2.2 Yhteensopivuus sovelluksen ja todellisen maailman välillä

- Logo vastaa myös reaali maailmassa käytettävää logoa
- Pintapuolisesti tulee sellaista kieltä, että sitä pystyy lukemaan. Mutta kuitenkin, mitä löytyy paikasta nimeltä 'Mesta'?
- Reaali maailman logoja käytetään

- Nuorille suunnattu. Vanhemmat ihmiset ei ymmärrä

2.3 Hallitsevuuden ja vapauden tunne käyttäjillä

- Ei voinut peruuttaa eikä palata
- Eikä mennä kaikkialta edes etusivulle
- Haut hävisivät ja lomakkeet tyhjenivät takaisin palattaessa

2.4 Yhteneväisyys ja standardit

- Linkit on sinisiä ja alleviivattuja: Hyvä!
- Nimiä ja värejä ei ole käytetty yhdenmukaisesti
- Valikot muuttuvat satunnaisesti
- Jippiin palkki hyppelee miten sattuu käyttöliittymässä
- Painikkeet ja linkit näyttävät tutuilta: Hyvä!

2.5 Virheiden ehkäisy

- Virheitä ei ole yritetty estää
- Virheitä tulee ja epäselviä virheilmoituksia
- Lomakkeen tiedot häviävät...

2.6 Muistikuormituksen minimoiminen

- Navigointien vaihtelu kuormittaa muistia paljon
- Täytyy muistaa, että mestan alta löytyy leffa-arvostelut, koska nimi ei ole havainnollinen
- Sivun käyttöön opastavia ohjeita ei löydy, edes hakemalla sivuista
- Sijainnit muuttavat koko ajan, joten tämä hankaloittaa käyttöä suunnattomasti
- 'Lähetä', kun pitäisi lukea 'Tallenna', joten painikkeista ei voi päätellä, mitä tapahtuu
- Sivun massiivisuus lisää muistikuormitusta
- Ainoa tuttu ja turvallinen on selaimen back -nappi

2.7 Käytön tehokkuus ja joustavuus

- Pikanäppäimiä on paljon, mutta ei läheskään kaikkialle
- Pika-linkit kohta löytyy, mutta sekin pitää scrollata esiin

2.8 Minimalistinen suunnittelu

- Näytöllä on huomattavasti epäolennaista tavaraa
- Mainoksia on paljon
- Jos mainoksia ei lasketa, niin ei ole kuin yhtä fonttia: Hyvä!
- Jos lasketaan, niin fontteja on ihan hulluna.
- Epämääräisiä pop-uppeja tulee
- Huomio kiinnittyy epäolennaiseen koko ajan

2.9 Virheistä toipuminen

- Selväkielinen virhe, joka ei kertonut mitään käyttäjälle.
- Virheistä ei päässyt pois, paitsi backilla

2.10 Ohjeet ja dokumentointi

- Ei ole linkkiä ohjeeseen
- Kaikki ohjeet, jos niitä on, ovat tekstin seassa
- Aika pitkälti selaaminen on yritys – erehdys käyttämistä

3 Yhteenveto

KUHA-projektiryhmä tutustui www.jippii.fi-sivustoon ja analysoi sen käytettävyyttä. Analyysissä kävi ilmi, että Jippiin sivut olivat hyvin epäkäytettävät ja ne rikkoivat lähes kaikkia käytettävyysohjeistuksia. Ryhmä piti parhaana parannusehdotuksena aloittaa sivuston suunnittelu ja toteutus alusta asti uudelleen ja minimalisoida sekä sisältöä, että teknistä toteutusta. Myös katsottiin, että navigaation yhtenäistäminen eri alisivustojen kanssa olisi parantanut käytettävyyttä huomattavasti.

KUHA-projektiryhmä sai käytettävyyspäivän ryhmätyöstä vinkkejä oman sovelluksensa käyttöliittymän käytettävyyteen. Koettiin, että aina oppii jotain uutta ja että sivustolla liikkumisen seuranta voi aina parantaa ja siltä osin myös käyttäjän hallintaa sovelluksessa. Ryhmän mielestä käytettävyysspäivä ei ollut turha, vaikka se sijoittuikin keskelle intensiivistä ohjelmointijaksoa.

Hae